

De vaste commissie voor Financiën
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Nieuwegein, 5 oktober 2016

Betreft: reactie SRA op wetsvoorstellen pakket Belastingplan 2017

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Financiën,

Het bestuur en Bureau Vaktechniek Fiscaal van SRA hebben met veel belangstelling kennis genomen van de op 20 september 2016 gepubliceerde wetsvoorstellen die behoren tot het 'pakket Belastingplan 2017'. Langs deze weg plaatsen wij graag enkele kanttekeningen in willekeurige volgorde en geven wij suggesties mee voor de behandeling van de stukken in uw Commissie en Kamer.

Leeswijzer:

-Complexiteit en tarieven	pagina 2
-Box 3, naar een nieuw systeem	pagina 4
-Aanpassingen vrijgestelde beleggingsinstelling	pagina 5
-Monumentenaf trek	pagina 6
-Scholingsaf trek	pagina 6
-Pensioen in eigen beheer	pagina 7

Complexiteit en tarieven

Net zoals voorgaande jaren constateert SRA dat de kabinetsplannen geen eenduidig en een ondoorzichtig beeld geven waar het gaat om tarieven en allerlei heffingskortingen. Zowel het Belastingplan 2017 als de Miljoenennota bevatten een aantal maatregelen om te komen tot een zogenaamde evenwichtige koopkrachtontwikkeling in 2017. In het Belastingplan 2017 vallen ons daarbij direct een aantal zaken op.

Schijven in de IB

Tot 2016 kenmerkte de tarieven in box 1 van de wet inkomstenbelasting zich door een redelijk strak beeld.

Belastbaar inkomen meer dan	Maar niet meer dan	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
-	€ 17.579/€ 19.982	33,60	33,50	33,45	33	33,10	37	37	36,5	36,55	36,55
€ 17.579/€ 19.982	€ 31.589/€ 34.130	41,85	42	41,95	41,95	41,95	42	42	42	40,40	40,80
€ 31.589/€ 34.130	€ 53.860/€ 67.072	42	42	42	42	42	42	42	42	40,40	40,80
€ 53.860/€ 67.072	-	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52

Vanaf 2013 is het tarief in de 2^e schijf gelijk aan de 3^e schijf. Dat tarief in de 3^e schijf is (evenals de 4^e schijf) vanaf de introductie gelijk gebleven. Met name het tarief in de 1^e schijf wordt onder meer in het kader van inkomenspolitiek veelvuldig gewijzigd. Zoals uit het schema blijkt omhoog en omlaag.

In 2016 werden de belastingtarieven voor de 2^e en 3^e schijf met 1,6% verlaagd. Met name voor de 3^e schijf een eerste aanpassing. Thans wordt een deel van dit voordeel in 2017 weer teruggedraaid door een stijging van 0,4%. Daarmee lijken ook de 2^e en 3^e schijf onderdeel te gaan worden van inkomenspolitiek.

Ander punt in deze is dat met de invoering van de beperking rente aftrek eigen woning in de 4^e schijf, gedurende 28 jaar 0,5% per jaar, ook is bepaald dat de 3^e schijf jaarlijks wordt verlengd. Deze verlenging wordt thans, in ieder geval voor 2017, gedeeltelijk ongedaan gemaakt omdat de 3^e schijf zou moeten eindigen bij 67.472 en dit wordt nu gesteld op 67.072. De schijf wordt derhalve € 400 korter. Dit betekent een inkomensachteruitgang voor mensen op die drempel van € 400 * (52% - 40,80%) = € 44,80.

Heffingskortingen

Voor de heffingskortingen levert het kabinet ook dit jaar weer een oerwoud aan getallen. Wie het Belastingplan 2015 en 2016 met elkaar vergelijkt, ziet dat van het oorspronkelijke beleidsplan voor 2017 inmiddels nieuw beleid is gemaakt en dat het kabinet daar nu wederom wil wijzigen.

Voorbeeld: In het Belastingplan 2016 staat dat bij een inkomen van € 20.000 een algemene heffingskorting van € 2.233 geldt in 2017. In het Belastingplan 2017 lezen we dat het voornemen bij dat inkomen een algemene heffingskorting betreft van € 2.205 (verlaging van € 28), en daar gaat men nu een heffingskorting van maken van € 2.253. Ten opzichte van de bijgestelde plannen een stijging van € 48 maar ten opzichte van de eerdere plannen (zelfs in 2015 nog gepresenteerd) is die stijging maar € 20.

Het gegoochel met de heffingskortingen is voor velen niet te volgen. Daarmee is het maken van inkomensplaatjes ook erg moeilijk geworden. Dit leidt er toe dat al enkele jaren de meeste mensen aangeven te wachten op de salarisstrook van januari om te zien wat er echt gaat gebeuren.

Met betrekking tot complexiteit rondom tarieven merken wij op dat een aantal zaken niet in het Belastingplan maar elders wordt aangekondigd zodat een totaaloverzicht steeds complexer wordt. Zo lezen wij in de begroting van Economische Zaken dat per 1-1-2018 de BTW vrijstelling voor de agro sector vervalt.

Box 3, naar een nieuw systeem

Box 3 blijft de gemoederen bezig houden. De brief van de staatssecretaris met alternatieven voor de huidige systematiek acht SRA een goed startpunt voor een hernieuwde discussie over de wijze waarop vermogensinkomsten thans worden belast. Het huidige forfaitaire systeem alsmede het systeem zoals dat per 1 januari 2017 in werking treedt is naar ons oordeel niet langer te handhaven. Een alternatief is dringend gewenst.

Het belangrijkste probleem is dat een forfaitair rendement in geen enkel geval een reële weergave is van het inkomen dat een belastingplichtige heeft behaald over een jaar. Afhankelijk van de samenstelling van het box 3-vermogen en de wijzigingen daarin zal het forfaitaire rendement ofwel te hoog, ofwel te laag zijn. In het eerste geval zullen belastingplichtigen door middel van procedures ageren, in het bijzonder vanwege de vermeende aantasting van het eigendomsrecht zoals dat in het Eerste Protocol van het EVRM is vastgelegd. Dit leidt tot veel onzekerheid en uitvoeringslasten. Bovendien tast dit de maatschappelijke aanvaardbaarheid van het heffingssysteem sterk aan.

Indien het forfaitaire rendement te laag is ten opzichte van het werkelijke rendement, zullen belastingplichtigen uiteraard niet ageren. Consequentie is dat een forfaitair systeem voor degenen die met een relatief hoge aanslag worden geconfronteerd om die reden onaanvaardbaar ervaren, wat wordt versterkt door de ongelijkheid die bestaat ten opzichte van degenen die kennelijk baat hebben bij het systeem. Een ander systeem is derhalve dringend gewenst. Thans kan de discussie hierover worden gestart.

SRA is geen voorstander van een forfaitair systeem, tenzij dat als voorheffing functioneert op een systeem waarbij werkelijke rendementen worden belast. Het systeem zoals dat nu per 1 januari 2017 ingaat (waarbij het forfaitaire rendement afhankelijk is van de omvang van het vermogen) voldoet evenmin als het thans geldende systeem. De vermogenssamenstelling van individuele belastingplichtigen sluit namelijk niet aan bij die van de beleggingsportefeuille waarvan de rendementen worden afgeleid, temeer niet vanwege tussentijdse mutaties. Belastingplichtigen zouden worden gedwongen hun beleggingsportefeuille af te stemmen op de modelportefeuille die ten grondslag ligt aan het forfaitaire systeem vanaf 1 januari 2017, waardoor zij een andere portefeuillesamenstelling krijgen dan waarbij zij zich zelf goed voelen. Reeds die gedwongen aanpassing zou strijdig kunnen zijn met het eigendomsrecht zoals het EVRM die beschermt.

Kortom, een systeem met heffing over reële rendementen heeft de voorkeur, waarbij naar het oordeel van SRA een tarief van ca 30% op zich passend zou zijn. SRA heeft oog voor de uitvoeringsaspecten, maar denkt dat die bijvoorbeeld ten aanzien van bankproducten beperkt zijn. Banken produceren thans al informatieve overzichten ten behoeve van hun cliënten met daarin de behaalde rendementen. Die kunnen ook als basis dienen voor een heffing over werkelijke rendementen.

Ten aanzien van bijvoorbeeld onroerende zaken is de informatievergaring niet collectief mogelijk. Daar zou een reden kunnen liggen een forfaitair rendement te hanteren ten aanzien van onroerende zaken waarin wordt belegd, als voorheffing op een heffing over werkelijke rendementen. Ook hier geldt volgens SRA overigens dat belastingplichtigen zelf voldoende kwalitatief inzicht hebben in hun reële rendementen en dat derhalve ook van hen gevraagd kan en mag worden om die rendementen aan te geven. Mogelijk is de controleerbaarheid daarvan bewerkelijk, maar ook die bezwaren zijn

naar ons oordeel beperkt omdat in veel gevallen de geldstromen via controleerbare banktegoeden verlopen.

Door een forfaitair rendement als uitgangspunt te nemen, wordt dit bezwaar overigens ook gedeeltelijk ondervangen. Bij de belastingplichtigen met de grotere vermogens bestaat bovendien veelal een administratieve verwerking van hun rendementen en vermogenstransacties waardoor in zijn algemeenheid bij die groep een heffing over werkelijke rendementen niet op administratieve problemen stuit. Door een relatief hoge vrijstelling van bijvoorbeeld € 100.000 aan vermogen, wordt voorkomen dat bij kleinere vermogens de administratieve lasten te bewerkelijk worden.

SRA overlegt graag met u over een alternatief systeem en geeft u in ieder geval in overweging niet te kiezen voor een forfaitair systeem. Dat tast de rechtvaardigheidsbeleving van de belastingheffing aan, leidt ofwel tot een te hoge ofwel tot een te lage heffing en is strijdig met gelijkheid tussen belastingplichtigen. Een forfaitair systeem als voorheffing op een systeem van heffing over werkelijke rendementen zou een beter alternatief zijn.

Gegeven de nu voorliggende brief en de wens om tot een alternatief systeem voor box 3 te komen, geeft SRA u tot slot dringend in overweging om de inwerkingtreding van het nieuwe box 3 systeem per 1 januari 2017 uit te stellen. Uitstel zou overigens wel gepaard moeten gaan met een verhoging van de thans geldende vrijstelling en/of verlaging van het thans geldende forfaitaire rendement van 4%.

Aanpassingen vrijgestelde beleggingsinstelling

SRA is tegen het ontgaan van belastingheffing. Maatregelen die daartegen zijn gericht, verdienen ondersteuning. SRA is echter uitdrukkelijk tegenstander van het nu voorliggende voorstel om bij sfeerovergang naar de status van vrijgestelde beleggingsinstelling tot een afrekening van de aanmerkelijkbelangclaim te komen.

Bij de totstandkoming van het vbi-regime is uitdrukkelijk de mogelijkheid geopend om ook vennootschappen waarin aanmerkelijkbelanghouders aandeelhouder zijn, toegang te verlenen tot de vbi-status. Indien die status wordt verleend, geldt vervolgens dat tenminste een fictief rendement in aanmerking dient te worden genomen. Met ingang van 1 januari 2017 bedraagt dat 5,5% (welk percentage naar wij aannemen uiteindelijk nog wordt verlaagd tot 5,39% om de koppeling met box 3 te handhaven).

Indien de status van vbi niet zou zijn verkregen, zou de aanmerkelijkbelanghouder pas bij vervreemding van de desbetreffende aandelen worden geconfronteerd met de aanmerkelijkbelangheffing.

De omvorming tot vbi houdt dan ook geen enkel verband met de wens om een aanmerkelijkbelangclaim uit te stellen. Die ziet op de mogelijkheid om een subjectieve vrijstelling voor de vennootschapsbelasting op het niveau van de vbi te bewerkstelligen. Vanwege die subjectieve vrijstelling leidt de verkrijging van de vbi-status ook tot een fiscale afrekening over de in het lichaam aanwezige stille en fiscale reserves. Vervolgens wordt ter voorkoming van belastingontwijking eerder vermeld fictief rendement toegepast.

Waarom thans een afrekening in de aanmerkelijkbelangsfeer wordt voorgesteld is ons volstrekt onduidelijk en wij raden deze wijziging dan ook af. Dat bij verkrijging van de vbi-status de fiscale en stille reserves worden afgerekend voor de toepassing van de vennootschapsbelasting is terecht. Na de statusverrijking wordt immers geen vennootschapsbelasting meer geheven. Maar na statusverrijking blijven de aandelen in de vbi bij de aanmerkelijkbelanghouder tot box 2 behoren. Die aandelen verkrijgen door de statusverrijking als vbi derhalve geen vrijgestelde status in het aanmerkelijkbelangregime. Principieel bestaat dan ook geen enkele reden om tot deze afrekening over te gaan, temeer niet omdat de aanmerkelijkbelanghouder de gelden tot voldoening van de aanmerkelijkbelangclaim aan de vbi zal moeten onttrekken.

Dit alles is onwenselijk en staat in de weg aan de verkrijging van de vbi-status. Indien men de vbi-status niet langer wenselijk acht voor aanmerkelijkbelanghouders, zou het naar ons oordeel meer voor de hand liggen als eisen worden gesteld aan de aandeelhouders in de vbi. Dat zou temeer voor de hand liggen nu die systematiek ook wordt toegepast ten aanzien van de fiscale beleggingsinstelling. Bij de invoering van het vbi-regime heeft men van dergelijke aandeelhoudersvoorwaarden afgezien. Waarom die nu door middel van een onredelijke afrekening impliciet alsnog worden ingevoerd, is ons onduidelijk. Dit onderdeel van het Belastingplan verdient naar ons oordeel een onvoldoende.

Monumentenaf trek

Met ingang van 1 januari 2017 wordt de aftrek van uitgaven voor (het onderhoud van) monumentenpanden afgeschaft. Deze afschaffing wordt gebracht als een vereenvoudiging, doch de voorgestelde regeling is enerzijds een bezuiniging van 50% en anderzijds complex. De thans nog aftrekbare kosten van onderhoud voor monumentenpanden zullen, gedeeltelijk op termijn, moeten voldoen aan de subsidievoorwaarden die vorm gegeven gaan worden door het ministerie van OC&W. Deze voorwaarden zullen de komende maanden/jaren aan de Tweede Kamer worden voorgelegd. Voor belastingplichtige met een monumentenpand breken derhalve onzekere tijden aan.

Scholingsaf trek

De fiscale aftrek van scholingsuitgaven voldoet niet aan de verwachtingen. Daarom zal deze per 1 januari 2018 worden afgeschaft. De scholingsuitgaven worden vervangen door een vouchersysteem waarbij het de bedoeling is, regels moeten nog komen, dat mensen die thans uit zichzelf minder snel geneigd zijn een studie te volgen wel aan een opleiding/studie beginnen. Daarmee wordt de regel dat men de kosten van een studie kan aftrekken als deze gericht is op een (toekomstig) beroep verlaten. Het is thans totaal onduidelijk of men in de nabije toekomst nog in aanmerking kan komen voor een fiscaal-gesubsidieerde studie als men een ander beroep wenst te kiezen of een herscholing voor ogen heeft.

De wijze waarop dit gebeurt leidt er echter toe dat de lastendruk voor werkenden enigszins wordt verhoogd ten faveure van de lastendruk voor niet-actieven. Dit leidt tot een hogere marginale druk op inkomen uit arbeid.

Pensioen in eigen beheer dga

SRA ondersteunt het wetsvoorstel tot uitfasering van het pensioen in eigen beheer. Wel heeft SRA daarbij een aantal opmerkingen die wij graag onder uw aandacht brengen.

1. Met ingang van 1 januari 2017 kan niet langer pensioen in eigen beheer worden opgebouwd. Bestaande pensioenaanspraken kunnen worden gehandhaafd, worden afgekocht of worden omgevormd in een zogenoemde oudedagsverplichting. Vanaf 1 januari 2017 kunnen evenwel in eigen beheer geen nieuwe oudedagsvoorzieningen in eigen beheer meer worden opgebouwd.

SRA vindt het merkwaardig dat voor de dga deze mogelijkheid niet meer wordt opengesteld en voor belastingplichtigen die als ondernemer zijn onderworpen aan de heffing van inkomstenbelasting wel een FOR opgebouwd kan blijven worden. Op deze manier ontstaat afhankelijk van de rechtsvorm van de onderneming ongelijkheid tussen ondernemers enerzijds en dga's anderzijds. Bovendien heeft die ongelijkheid in de mogelijkheid tot het opbouwen van een oudedagsvoorziening in eigen beheer, als consequentie dat ondernemers/natuurlijke personen door gebruik te maken van de FOR de onderneming kunnen financieren terwijl dga's niet langer de mogelijkheid hebben tot interne financiering.

SRA onderkent de nadelen van het pensioen in eigen beheer, maar constateert dat een deel van die nadelen ook bestaat ten aanzien van de FOR. In het bijzonder lijkt de FOR slechts een belastinguitstelpost te zijn en in slechts een beperkt aantal gevallen daadwerkelijk te leiden tot een adequate oudedagsvoorziening voor ondernemers. Dat roept de vraag op of op korte termijn een analyse kan plaatsvinden van de fiscale facilitering van oudedagsvoorzieningen voor ondernemers en dga's.

Naar ons oordeel zou het voor de hand liggen als ofwel voor beide de mogelijkheid bestaat tot het vormen van een oudedagsvoorziening in eigen beheer dan wel voor geen van beide daartoe de mogelijkheid bestaat. SRA heeft de voorkeur voor een fiscale facilitering waarmee interne financiering mogelijk wordt gemaakt door middel van een oudedagsvoorziening die voor ondernemers en dga's gelijk is. Het uitbouwen van de oudedagsverplichting die thans als overgangmaatregel is geïntroduceerd tot een structurele oudedagsverplichting waar ook in de toekomst aan kan worden gedoteerd, heeft onze voorkeur.

2. In de Memorie van Toelichting is aangegeven dat pensioenaanspraken van de dga die thans zijn verzekerd bij een professionele partij uiterlijk tot 31 december 2016 kunnen worden overdragen aan een eigenbeheerlichaam. Vervolgens zouden ook die thans extern verzekerde aanspraken uitgefaseerd kunnen worden. Naar ons oordeel is de thans gegeven termijn voor die overdracht te kort. Het zou naar het oordeel van SRA voor de hand liggen dat bijvoorbeeld tot 31 december 2017 deze overdrachtsmogelijkheid blijft bestaan.

3. SRA vindt het opvallend dat slechts pensioenaanspraken worden uitgefaseerd. Naar ons oordeel zou het voor de hand liggen om ook gelijkende aanspraken uit te faseren. Daarbij denken wij aan stamrechten of lijfrente verplichtingen die bij de eigen bv zijn verzekerd. De problematiek die voor pensioenaanspraken geldt, geldt in belangrijke mate ook voor de verplichtingen die met stamrechtovereenkomsten en lijfrenteovereenkomsten bij de eigen bv spelen. Wij bepleiten dan ook om de uitfaseringvoorstellen ook voor stamrechten en lijfrente verplichtingen te laten gelden.
4. Om gebruik te maken van de afkoopfaciliteit, dient binnen een maand na de afkoop een inlichtingenformulier naar de belastingdienst te worden gestuurd. Naar ons oordeel is die termijn te kort. Wij stellen voor om deze termijn te stellen op uiterlijk een maand na afloop van het kalenderjaar waarin de afkoop plaatsvindt.
5. Het is opvallend dat indien de pensioenaanspraken worden omgevormd in een oudedagsverplichting ten aanzien daarvan geldt dat oprenting plaatsvindt met een van het zogenoemde u-rendement afgeleide marktrente. SRA constateert dat dit u-rendement in een recent verleden meer bedroeg dan 4% per jaar. Consequentie hiervan is dat de oudedagsverplichting relatief hard kan oplopen als het u-rendement zich weer zou herstellen. Momenteel is overigens sprake van een u-rendement dat negatief is, met als gevolg dat de oudedagsverplichting daalt. Wij vragen ons af of dit effect is beoogd en derhalve of geen bandbreedte bepaald zou moeten worden waarbinnen het u-rendement zich beweegt.
6. De oudedagsverplichting wordt in 20 jaren afgebouwd. Ons lijkt die termijn te rigide. Om die reden zouden wij een flexibeler termijn willen voorstellen, bijvoorbeeld van 15 tot 20 jaren. Los daarvan bestaat momenteel ten aanzien van pensioenaanspraken de mogelijkheid van variabilisering van de uitkering. Die mogelijkheid is gecreëerd om tegemoet te komen aan de wens om in de actieve post-actieve jaren in eerste aanleg meer pensioen te kunnen genieten en vervolgens als men minder actief wordt het pensioen te verlagen op het dan lagere bestedingsniveau. Ons lijkt het verstandig als ook ten aanzien van de oudedagsverplichting een mogelijkheid tot variabilisering wordt gecreëerd.
7. Voor afstempeling en daaropvolgende omvorming of afkoop moet de partner expliciet goedkeuring geven. SRA vreest dat die goedkeuring in veel gevallen zal worden onthouden en derhalve dat het gebruik van de faciliteit beperkt zal blijven. Wij spreken de hoop uit dat een eventueel tegenvallend gebruik niet naderhand wordt gecompenseerd door de vrijstelling alsnog te verhogen. Wij bepleiten wederom een hogere vrijstelling. Ingeval de vrijstelling naderhand alsnog zou worden verhoogd om het beoogde doel te bereiken, hopen wij dat die verhoging dan met terugwerkende kracht zal plaatsvinden teneinde geen ongelijke behandeling te creëren tussen early adopters en mensen die zich naderhand over de streep laten trekken.

8. Het is SRA onduidelijk of goedkeuring door de partner een schenking kan impliceren indien de partner daarvoor onvoldoende wordt gecompenseerd. Het feit dat de partner kan genieten van een mogelijk hoger gezinsinkomen, lijkt ons te onzeker om een eventuele schenking afwezig te achten. Om die reden zouden wij graag een nadere standpuntbepaling zien, ook om te voorkomen dat de besluitvorming over de eventuele goedkeuring door de partner door de vraag naar een eventuele schenking zal worden vertroebeld. In de Memorie van Toelichting is ten aanzien van gevallen waarin derden aandeelhouder zijn bepaald dat dan wel sprake is van een schenking. Ons lijkt dat standpunt te absoluut. Zo zou daarvan slechts sprake kunnen zijn indien een verrijking plaatsvindt die bovendien ook is beoogd. Bij een negatief vermogen zal door het afzien van pensioenrechten tot op de fiscale balanswaarde geen sprake hoeven te zijn van een waardestijging van de aandelen. Van een schenking kan om die reden naar ons oordeel in dergelijke gevallen geen sprake zijn. Een nadere nuancering van het standpunt dat altijd sprake is van een schenking indien derden aandeelhouder zijn, lijkt ons op zijn plaats.